ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 19ης Μαρτίου 1992 *

Στην υπόθεση C-188/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bayerisches Landessozialgericht προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ των

Mario Doriguzzi-Zordanin,

Marzio Doriguzzi-Zordanin

και

Landesversicherungsanstalt Schwaben,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 78 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι Mario και Marzio Doriguzzi-Zordanin, εκπροσωπούμενοι από τον Luciano Fazi, Sozialsekretär του Patronato ACLI στο Augsburg·

— ο Landesversicherungsanstalt Schwaben, εκπροσωπούμενος από τον Schachtner, Erster Direktor, στο Augsburg·

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τον Ph. Busquin, Υπουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών·

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τους Μαρία Πατακιά και Bernd Langeheine, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας της·

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Mario και MarzidDoriguzzi-Zordanin, του Landesversicherungsanstalt Schwaben, εκπροσωπουμένου από τον Michael Kohnle, Regierungsdirektor,και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Νοεμβρίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 17ης Μαΐου 1990, που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Ιουνίου 1990, το Bayerisches Landessozialgericht υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 78 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των τέκνων διακινουμένου εργαζομένου (στο εξής: προσφεύγοντες) και του Landesversicherungsanstalt Schwaben (στο εξής: LVA Schwaben) ως προς τον καθορισμό συμπληρωματικού ποσού παροχών, χορηγουμένου στους προσφεύγοντες.

3 Οι προσφεύγοντες είναι τα ανήλικα τέκνα του Giancarlo Doriguzzi-Zordanin, μισθωτού εργαζομένου αποθανόντος στις 29 Αυγούστου 1983, ο οποίος είχε συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως τόσο στη Γερμανία όσο και στην Ιταλία. Κατοικούσαν ανέκαθεν στην Ιταλία.

4 Από την 1η Σεπτεμβρίου 1983, ο ιταλικός ασφαλιστικός φορέας Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (στο εξής: INPS) κατέβαλε στους προσφεύγοντες σύνταξη ορφανού βάσει των περιόδων ασφαλίσεων που ο αποθανών πατέρας τους είχε συμπληρώσει στο εν λόγω κράτος μέλος. Το μηνιαίο ποσό ανά τέκνο των εν λόγω παροχών ήταν μεταξύ 59 710 και 73 960 λιρετών Ιταλίας (LIT), στο οποίο προσετίθετο σταθερό μηνιαίο ποσό ύψους 19 760 LIT ανά τέκνο ως συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα.

5 Θεωρώντας ότι ο INPS ήταν ο μόνος αρμόδιος φορέας, ο LVA Schwaben αρνήθηκε, με απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 1985, να χορηγεί συμπλήρωμα στις καταβαλλόμενες από τον INPS παροχές. Στις 16 Ιουλίου 1986, οι προσφεύγοντες άσκησαν προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Sozialgericht Augsburg.

6 Στις 7 Μαΐου 1987, ο LVA Schwaben, αλλάζοντας την προηγούμενη απόφασή του, αποφάσισε να χορηγήσει στους προσφεύγοντες συμπλήρωμα για την περίοδο από 1ης Σεπτεμβρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1985. Το συμπλήρωμα αυτό αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του ποσού της συντάξεως ορφανού που θεωρητικώς οφειλόταν από τον αρμόδιο φορέα στη Γερμανία, βάσει των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στο εν λόγω κράτος, και του συνόλου των παροχών, συμπεριλαμβανομένου σ' αυτές του συμπληρωματικού οικογενειακού επιδόματος, τις οποίες κατέβαλε στην Ιταλία ο INPS.

7 Θεωρώντας ότι το χορηγούμενο από τον INPS συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα δεν αποτελούσε στοιχείο της συντάξεως ορφανού αλλά αυτοτελή παροχή, οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ενώπιον του Sozialgericht Augsburg ότι το συμπλήρωμα

που κατέβαλε ο LVA Schwaben έπρεπε να υπολογίζεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το εν λόγω συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα. Με απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1989, το Sozialgericht Augsburg απέρριψε την προσφυγή αυτή. Οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Bayerisches Landessozialgericht.

8 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί των ακολούθων δύο προδικαστικών ερωτημάτων:

« 1) Ποιες παροχές του ιταλικού ασφαλιστικού φορέα λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του συμπληρωματικού επιδόματος επί της συντάξεως ορφανού που χορηγείται από τον γερμανικό ασφαλιστικό φορέα;

2) Ειδικότερα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμπληρωματικά οικογενειακά επιδόματα που χορηγούνται από τον ιταλικό ασφαλιστικό φορέα και ανέρχονται μηνιαίως στο ποσό των 19 760 LIT για κάθε τέκνο; »

9 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

10 Με τα δύο προδικαστικά ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 78, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του δικαιώματος για συμπληρωματικό επίδομα, το οποίο οφείλεται οσάκις το ποσό των παροχών που πράγματι εισπράττεται εντός του κράτους μέλους της κατοικίας είναι κατώτερο από αυτό των παροχών τις οποίες το ορφανό θα εδικαιούτο δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παροχές που προορίζονται για το ορφανό εντός των οικείων κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για παροχές που καλύπτονται από τον ορισμό του άρθρου 78, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71.

11 Εκ προοιμίου πρέπει να υπομνηστεί ότι οι παροχές για ορφανά, οι οποίες πρέπει να συγκρίνονται μεταξύ τους για τον υπολογισμό του εν λόγω συμπληρωματικού επιδόματος, υπόκεινται σε διαφορετικά συστήματα στο ιταλικό και στο γερμανικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τη σύγκριση της συντάξεως ορφανού και του συμπληρωματικού οικογενειακού επιδόματος που αποτελεί μέρος των οικογενειακών επιδομάτων κατά την έννοια του άρθρου 78, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, που καταβάλλονται κατ' εφαρμογή της ιταλικής ρυθμίσεως, με τη σύνταξη ορφανού που καταβάλλεται κατ' εφαρμογή της γερμανικής ρυθμίσεως.

12 Οι προσφεύγοντες παρατηρούν ότι το συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα που καταβάλλεται κατ' εφαρμογή της ιταλικής ρυθμίσεως δεν συνιστά στοιχείο της συντάξεως ορφανού αλλά αυτοτελή παροχή που πρέπει να συγκρίνεται με τα γερμανικά οικογενειακά επιδόματα που καταβάλλονται για τα συντηρούμενα τέκνα ανεξάρτητα από την επέλευση γεγονότος γεννώντος το δικαίωμα για παροχές ασφαλίσεως. Συνεπώς, το εν λόγω συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τους γερμανικούς φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την καταβολή της συντάξεως ορφανού.

13 Αντιθέτως, ο LVA Schwaben και η Επιτροπή θεωρούν ότι το καθοριστικό σημείο έγκειται στο ποιες παροχές, κατά την έννοια του άρθρου 78 του κανονισμού 1408/71, προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου εργαζομένου. Δεδομένου ότι το ιταλικό συμπληρωματικό οικογενειακό επίδομα αποτελεί μέρος των παροχών αυτών και πράγματι εισπράττεται από τους προσφεύγοντες, θα πρέπει, επομένως, να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του συμπληρωματικού οικογενειακού επιδόματος που οφείλεται από τον αρμόδιο γερμανικό φορέα.

14 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα, πρέπει να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 78, παράγραφος 2, περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71 υπό την έννοια ότι, οσάκις το ποσό των παροχών που πράγματι εισπράττεται στο κράτος μέλος της κατοικίας είναι κατώτερο από αυτό των παροχών που προβλέπονται μόνο από τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, το ορφανό δικαιούται, σε βάρος του αρμοδίου φορέα του τελευταίου αυτού κράτους, συμπληρώματος παροχών ίσου προς τη διαφορά μεταξύ των δύο ποσών (βλ., τελευταίως, απόφαση της 11ης Ιουνίου 1991, C-251/89, Αθανασόπουλος, Συλλογή 1991, σ. I-2797).

15 Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι το ορφανό τέκνο διακινουμένου εργαζομένου δεν μπορεί να στερείται του δικαιώματος για υψηλότερες παροχές γεννωμένου δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους από αυτό επί του εδάφους του οποίου κατοικεί. Πάντως, δεν θα ήταν δυνατόν να του χορηγηθούν περισσότερα δικαιώματα από αυτά τα οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει δυνάμει της νομοθεσίας του άλλου αυτού κράτους μέλους αν κατοικούσε στο έδαφός του. Αυτό το αποτέλεσμα δεν μπορεί να επιτευχθεί παρά μόνον αν ο φορέας του τελευταίου αυτού κράτους μέλους μπορεί να συμψηφίσει με τις παροχές που οφείλει να καταβάλει όλες τις παροχές που καταβάλλονται εντός του κράτους μέλους της κατοικίας για τη συντήρηση του ορφανού, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους ή της ονομασίας τους.

16 Από τα πληροφοριακά στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή προκύπτει ότι τα εθνικά συστήματα αρωγής των ορφανών διαφέρουν σημαντικά. Λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά αυτή και για να αποφεύγονται αυθαίρετες διαφορές ανάλογα με τα εφαρμοστέα εθνικά συστήματα, η παροχή για τα ορφανά του άρθρου 78, παράγραφος 1 του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αφορά κάθε παροχή προοριζόμενη, σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό σύστημα, για τη συντήρηση των ορφανών, ανεξαρτήτως πάντως της φύσεώς της και της ονομασίας της.

17 Συνεπώς, το ύψος του συμπληρώματος των παροχών για ορφανά πρέπει να καθορίζεται συγκρινομένου του συνόλου των παροχών που προορίζονται για τη συντήρηση του συγκεκριμένου ορφανού, πράγματι καταβαλλομένων εντός του κράτους μέλους της κατοικίας, με το σύνολο των παροχών που προορίζονται για τη συντήρηση του ιδίου αυτού ορφανού, τις οποίες αυτό θα εδικαιούτο αν κατοικούσε στο άλλο κράτος μέλος.

18 Επομένως, στα ερωτήματα που υπέβαλε το Bayerisches Landessozialgericht πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 78 του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του δικαιώματος για το συμπλήρωμα που οφείλεται οσάκις το ποσό των πράγματι εισπραττομένων παροχών εντός του κράτους μέλους κατοικίας είναι κατώτερο από αυτό των παροχών που το ορφανό θα εδικαιούτο δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των παροχών που προορίζονται για το ορφανό εντός των οικείων κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για παροχές που εμπίπτουν στον ορισμό του άρθρου 78, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71.

Επί των δικαστικών εξόδων

19 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Βελγική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που υπέβαλε με Διάταξη της 17ης Μαΐου 1990 το Bayerisches Landessozialgericht, αποφαίνεται:

Το άρθρο 78 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του δικαιώματος για το συμπλήρωμα που οφείλεται οσάκις το ποσό των πράγματι εισπραττομένων παροχών εντός του κράτους μέλους κατοικίας είναι κατώτερο από αυτό των παροχών που το ορφανό θα εδικαιούτο δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των παροχών που προορίζονται για το ορφανό εντός των οικείων κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για παροχές που εμπίπτουν στον ορισμό του άρθρου 78, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71.

Schockweiler Mancini Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Μαρτίου 1992.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. A. Schockweiler